

Inhoud:

- Kerkgaarde – Tussen de Kerken – Heilige buurt – Roomsche Kerkbuurt
- Het duikteam van de brandweer Abcoude.
- Fort Abcoude weer bewapend
- Ditmaal de NH Kerkschappen
- Mart Stam, architect

De Angstelkroniek is een uitgave van de Historische Kring Abcoude – Baambrugge en verschijnt drie maal per jaar.

Contributie:

Familieid lidmaatschap: € 15,- per-jaar
 Persoonlijk lidmaatschap: € 10,- per-jaar
 Buitenleden lidmaatschap: € 15,- per-jaar
 Losse nummers: € 4,-
 RABOBank 3005.52.939
 ISSN: 1569-6146
 ANBI nr 59 189

Redactie:

H. Hoogenhout
 Kleiweg 36
 1396 HX Baambrugge
harhoog@hetnet.nl
 tel. 0294 – 29 19 75

Rein Rossing
 Zand en Jaagpad 13
 1391 JA Baambrugge
 tel. 0294 - 29 02 44
ekkerrossing@cs.com

Redaktiesecretariaat en eindredactie

W.W. Timmer
 Achter de Kerken 40
 1391 LP Abcoude
 tel. 0294 - 28 4446
Wtimmer1@cs.com

D.L.H. Slebos
 Kerkelanden 35
 3645 HH Vinkeveen.
 tel. 0294 – 28 49 93

Opmaak:

Hans Jansens, Amsterdam
hombre@xs4all.nl

Van de redactie

Historie maken we vandaag. Veel mensen realiseren zich dat niet. Vinden wat er gebeurt een normale zaak. Maar jaren later is de exacte herinnering verbleekt of zelfs verloren gegaan. Lokale kranten kunnen dit gat in het geheugen nog wel eens opvullen. Maar hoe vind je die gegevens dan later weer terug? Schrijver dezes beheert een knipselarchief waarin veel over ons verleden is terug te vinden. Maar naarmate je in de tijd teruggaat, wordt dit archief dunner. Oude VAR'en of Dorpsstemmen werden niet bewaard, oude krantenknipsels werden weggegooid. En af en toe deed de krant geen verslag. Zo belichten we nu twee "historische" petits moments die de moeite van het vastleggen waard zijn. Lees het artikel over de memoriestenen en het kanon op het fort van Abcoude.

Dit nummer wordt verder gevuld met artikelen over Abcoude nadat wij ons in voorgaande nummer met veel succes op Baambrugge hadden gericht.

Van dhr. Bart de Vries ontvingen wij een reactie op het artikel over de Roomse kerkschappen. Hij wist nog aanvullend materiaal over het verleden van de kerkschappen van de NH Gemeente Abcoude te vinden.

Van dhr. Anton Schrikenberg ontvingen wij ook een interessant stuk recente geschiedenis over het ontstaan en opheffen van het duikteam van de Abcouder brandweer.

Dank zij oplettende lezers blijkt dat er bij de redactie zo af en toe een onnauwkeurigheid doorslipt. Zo attendeerde mevr. Loekie

Tussen de Kerken

Brandweer Abcoude

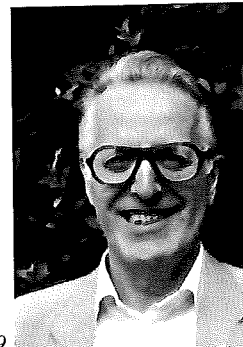
Mart Stam, architect

In dit nummer:

Voorsluijs ons er op dat op de schoolfoto op pagina 411 van het vorige nummer de helft van de namen ontbreekt. Bij deze nogmaals de foto, maar nu met de namen van allen die op de trap stonden! Op 28 oktober van dit jaar brachten wij onze plaatsgenoot en een van onze Dorpsoudsten, Henk Visser, naar zijn laatste rustplaats. Henk was een liefhebber van het verleden van onze beide dorpen. In de jaren zestig en zeventig heeft hij menigmaal lezingen over Historische dorpsonderwerpen gehouden. Verzamelaar van historische Ansichtkaarten en vooral tekenaar en aquarellist. In hoeveel woningen zullen "Henk Vissertjes" hangen? Dat moeten er heel wat zijn! Zijn onnavolgbare stijl is uit duizenden herkenbaar. Vorig jaar kreeg de Historische Kring zijn Ansichtkaarten verzameling en een paar honderd tekeningen en aquarellen van hem ten geschenke. Henk werd 86 jaar oud.

Henk Visser 1923 – 2009

CNS Baambrugge. En nu allemaal!

Op de trap links

Voorste rij v.l.n.r. Henk Samplonius, Wim v.d. Gaag, Nico Moen, Bart Zadelhof, 2^e rij: Wijnand van Rooijen, Peter v.d. Beek, Simon Verhoef, 3^e rij: Beppie Verhoef, Ank Verschoor, Anne Bouk Kalf
4^e rij: Robbie Verbruggen, Klaas Bijlenga,
Staande achteraan: Tim van Bodegraven, Jaap de Wildt, Marco Blokhuis, Ad Griffioen

Op de trap rechts.

Voorste rij v.l.n.r. Elly Moerman, Joke de Jong, Ria Kroon, Sofieke Griffioen.
2^e rij Woutje de Groot, Janny Grotendorst.
3^e rij Maria van Zijl, Annet Mebus, Meester van Schaik.
4^e rij Loekie Kennis en Alie Kroon.

Kerkgaarde – Tussen de Kerken – Heilige buurt – Roomsche Kerkbuurt

Deze zomer werden er twee memoriestenen aangebracht in de muur tussen de panden Kerkgaarde 30 en de berging van Kerkstraat 11. De bovenste steen is nieuw met opschrift "Tussen de Kerken 2008" en de onderste "Eerste steen 8 december 1955". De informatie die deze stenen verschaffen is nogal karig. Reden om het verhaal achter deze data eens nader te belichten.

In oktober 2007 werd het terrein waar nu de huizen aan de oostzijde van Kerkgaarde staan bouwrijp gemaakt; aansluitend werd begonnen met de bouw van de woningen Kerkgaarde 11 t/m 33 en die aan de Kerkstraat 11 t/m 17. De laatste woning werd betrokken in juli 2008. Vandaar deze datum. De benaming verwijst naar het perceel Tussen de Kerken, ook wel aangeduid als Hof tussen de Kerken. De onderste steen memoreert de eerste steenlegging van in totaal 11 huizen in 1955. De aankondiging in het Nieuwsblad van 9 september van dat jaar is de moeite van het overnemen waard. Alleen al vanwege de kop!

Tehuis van Ouden van Dagen.

Na een periode van afwachten en onzekerheid, is de beslissing gevallen. Het tehuis van ouden van dagen of beter het gebouwencomplex is aanbesteed en wordt gebouwd.

Het gehele plan bestaat uit een complex van 5 huisjes met een ged. bovenbouw, zijnde twee woonlagen, een complex van vier huisjes eveneens met twee woonlagen boven en 1 complex van twee huisjes zonder bovenlaag totaal dus 11 huisjes.

Het plan hebben wij bekeken en waren zeer enthousiast over de verdeling van de complexen in het geheel. Er is nog voldoende ruimte over om in de toekomst een verzorgingshuis te bouwen, hiermede is wel rekening gehouden.

De inrichting der huisjes is als volgt: zijkamer, slaapkamer, keuken en portaal. Allen zijn voorzien van een badcel met lavet en vaste wastafel. Colorite (Vinyl) tegels zullen de vloeren bedekken. De hallen, WC's en badcellen zullen van betonemaille worden voorzien. Het geheel ontworpen door de architect dhr. G.A. van Bueren uit Zeist is zeer modern en ziet er uitstekend uit. Het zal een

De twee recent geplaatste memoriestenen. De onderste is de oudste.

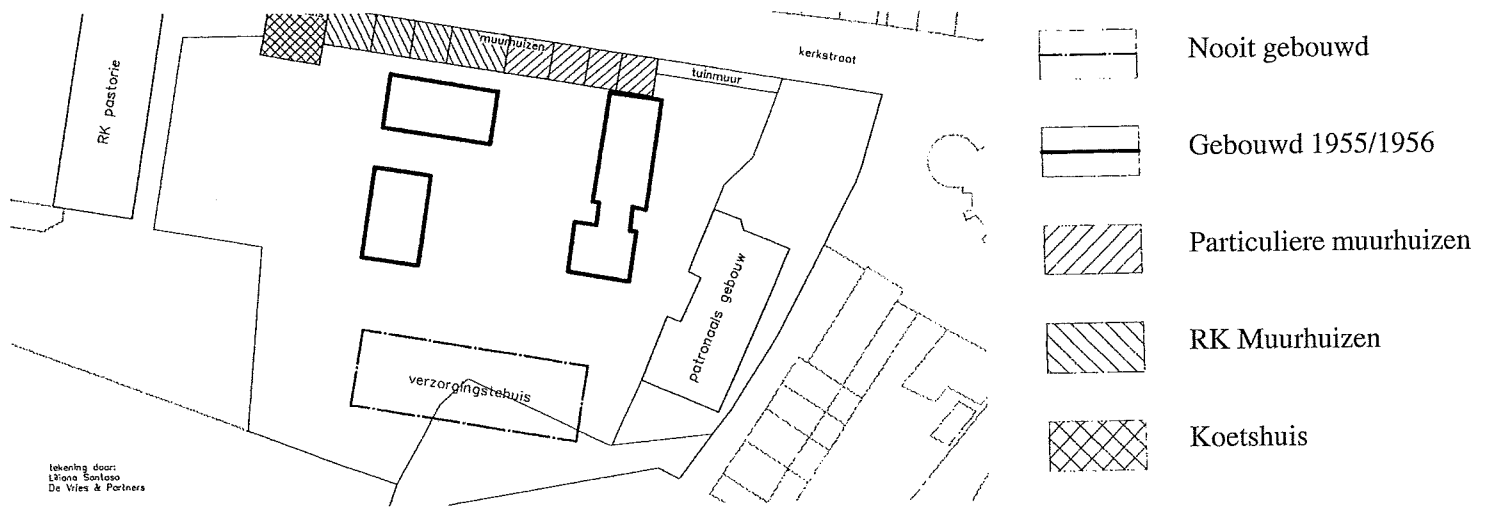
lust zijn om hier te wonen.

Met het rooien der bomen is reeds een aanvang gemaakt, maar alleen het noodzakelijke gaat weg aldus dhr. Oldenburger die zelf ook zeer ingenomen is met dit plan, zodat het geheel toch nog rondom in het hout komt te staan. Het gebouwencomplex zal worden gebouwd door de firma T.H. van Denderen uit Zeist. Het schilderwerk wordt uitgevoerd door J. Bon uit Abcoude en het lood- en zinkwerk door W. van Miltenburg uit Utrecht.

Opvallend is in dit bericht dat er al sprake was van een verzorgingshuis. We zijn nu ruim vijftig jaar verder en nog steeds moeten wij deze voorziening in ons dorp ontberen.

Geen genot van een lift. Dat bejaarden de trap op moesten om hun woning te bereiken, was in die tijd normaal. Een extra kamer voor studie of logees kwam al helemaal niet aan de orde.

Bij de bouw van het nieuwe Tussen de Kerkencomplex is er veel te doen geweest om het behoud van zoveel mogelijk bomen. Het is goed om te lezen dat er in de jaren vijftig ook al de nodige aandacht was voor het groen. Het complex uit de jaren vijftig werd namelijk voor

De situatie aan de Kerkstraat in verschillende stadia.

een deel gebouwd in de oude pastorietaan van de RK Kerk.

De ontwikkeling en de bouw van genoemd complex ging ook niet geheel zonder slag of stoot. De ruimtelijke ordening aan het begin van de Kerkstraat was namelijk niet eenvoudig. De aanwezigheid van het Patronaatsgebouw, later Gemeentewerken, leverde geen problemen op. Dit lag op de kop van de Kerkstraat maar ook terugliggend. Na de "voortuin" van het patronaatsgebouw was er een muurtje dat deel uitmaakte van de muur om de pastorietaan. Deze

sloot aan op de zogenaamde "muurhuizen". Dit waren een achttal kleine woningen waarvan de vooruitgeschoven rooilijn veroorzaakte, dat de Kerkstraat een smal straatje was.

De RK muurhuizen.

De eerste vier, wat grotere pandjes waren particulier eigendom. De volgende vijf panden behoorden bij het bezit van het RK Armen parochiaal bestuur. De bewoners daarvan konden in het algemeen tot de minvermogenen gerekend worden. Kenmerkend voor de woningen was, dat aan de achterzijde geen

Op de voorgrond de particuliere Muurhuizen daaraanvolgend de lage RK Muurhuizen.

vensters waren die uitzicht boden op de pastorietuin. Vandaar de naam muurhuizen.

De bouw van de nieuwe bejaardenwoningen zou voor een deel plaats vinden in de oude RK parochietuin. De grond was in bezit van het RK Parochiaal Armbestuur. Afbraak van de vijf RK muurhuizen leverde immers geen probleem op.

Pastoor Waterkamp schrijft:

In deze gruwelijke nacht van de 1 februari storm van 1953 knapte ook een zeer grote tak van de kastanjeboom midden in de tuin af en verbrijzelde een paar daken van de bouwvallige armenhuisjes in de Kerkstraat. Dit werd, gelukkig, de aanleiding tot de totale sloping van deze krotten in zooverre zij dan aan het Kerk- en Armbestuur toebehoorden

De geschiedenis van de "RK" muurhuizen gaat in ieder geval terug tot in de 18^e eeuw.

De particuliere muurhuizen.

De particuliere pandjes waren in 1943 op de toen bestaande gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. De argumentatie daarvoor was:

zij vormen een voorbeeld van eenvoudige baksteenbouw uit de 17^e eeuw, waarbij de topgevel loodrecht op de richting van de weg geplaatst is; dat de panden fraai en schilderachtige exemplaren zijn van een thans zeer zeldzaam type huizen.

Het verwijderen had meer voeten in aarde. Het complex Tussen de Kerken was al lang en breed opgeleverd, maar de vier huisjes stonden nog op hun plaats en belemmerden uitzicht en toegang. Eigenaar waren de gebroeders Aart en Rinus Verbree. Zij wilden hun huid uiteraard zo duur mogelijk verkopen aan de gemeente. De eerder geschetste plaatsing op de monumentenlijst was inmiddels al lang vergeten.

Uiteindelijk kocht de gemeente de pandjes nrs 5,7 en 9 met berging in 1957 voor een som van fl. 9.000,--. Eerst had zij nog geprobeerd het RK Armbestuur te laten bijdragen. Maar dat lukte niet. Zij schreven dat door de bouw van de bejaardenwoningen hun financiële draagkracht

Op de achtergrond de hoge particuliere Muurhuizen. Op de voorgrond de lage RK Muurhuizen.

overbelast was geworden. De veiligheid van het verkeer en de verbreding van de straat werden belangrijk geacht, maar behoorde tot de taken van de gemeente. Hiermede was de nieuwe aanwinst nog niet gesloopt, want ook toen kon je de bewoners niet zomaar op straat zetten. Begin 1960 vond een woningonderzoek plaats in de panden 5,7 en 9 door de Centrale Directie voor Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Wat de bouwkundige staat betreft kwam hij tot de volgende omschrijving:

De woningen bevatten op de begane grond een woonkamer met uitgebroken bedstede, op de verdieping een slaapkamer, met daarboven een open zoldertje met onbeschoten kap. In het toegangsportaal is in een afzonderlijke ruimte een watercloset geplaatst. Achtererf is niet aanwezig. De achtergevel is blind waardoor geen doorbeluchting kan plaats vinden. De uitgebroken bedstede is als keuken in gebruik. In deze ruimte is een gootsteenbak met een tappunt op de waterleiding aangebracht. Het metselwerk is op diverse plaatsen gescheurd en

De verbindingsmuur aan Kerkgaarde met daarin de twee stenen.

uitgezakt. De muren zijn vochtig als gevolg van optrekkend en doorslaand vocht. De begane-grond vloeren, direct op zand aangebracht, verkeren in slechte staat. Het hout van ramen, deuren en kozijnen is eveneens slecht. De woning nr. 9 (oud 36) is thans onbewoond. Ik ben van mening, dat de woningen ongeschikt zijn ter bewoning en niet door verbetering in bewoonbare staat te brengen. Ik geef u in overweging aan de gemeenteraad voor te stellen de woningen Kerkstraat 5,7 en 9 (oud 40, 38 en 36) in uw gemeente onbewoonbaar te verklaren. Als motieven voor deze onbewoonbaarverklaring kunnen worden aangevoerd:

**Oude vervallen toestand
gebrekkige indeling
vochtigheid
onvoldoende bescherming tegen weersinvloeden
geringe verdiepingshoogte
lage ligging van de vloer ten opzichte van de straat.**

Het gevolg was, dat de Gemeenteraad in april 1960 besloot de huizen onbewoonbaar te verklaren.

Nu moest men voor de laatste bewoners, R.H. Bloos en J. Linders, een vervangende woning zien te vinden. Dat was, gezien de nog steeds heersende woningnood, niet eenvoudig. In het voorjaar 1961 kon Bloos verhuizen naar een woning aan de Heinkuitenstraat, die enige jaren

later ook vanwege bouwvalligheid gesloopt zou worden. J. Linders betrok een nieuwe woning aan Oldenhof. Precies een jaar na de onbewoonbaarverklaring konden de huisjes in april 1961 worden gesloopt.

Als laatste in het rijtje, voor de oude RK pastorie, stond het koetshuis van de pastoor. Dit pand werd in dec. 1959 door de gemeente gekocht met de bedoeling de Kerkstraat ook daar te kunnen verbreden. Het

koetshuis werd in 1960 afgebroken.

Zo ontstond er ruim baan voor een meer "verkeersvriendelijke" Kerkstraat.

Het rijtje particuliere huisjes wordt voor het eerst genoemd in 1816 als zijnde drie woningen onder één dak, genummerd 32a,b en c. Het vierde huisje wordt apart vermeld met nr. 31. Zij hadden het gebruik en overweg van en door de gang aan de overzijde tussen de huizen van Van der Vegt en Schouten (de grutterij). **Mitsgaders het vrije gebruik van de steiger en het secreet (de plonsplee) aldaar aan de waterkant staande**

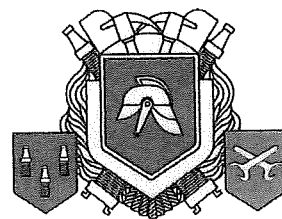
Deze laatste bepalingen komen we ook tegen in 1779, maar dan staat er één huis.

Roomsche Kerkbuurt – Heilige buurt.

Vanwege de aanwezigheid van de Rooms Katholieke "gedoogkerk" en de RK pastorie werd het begin van de huidige Kerkstraat in de 18e eeuw tot midden 19e eeuw vaak omschreven als de Roomsche Kerkbuurt. Daarna kwam tot 1945 de naam Heilige Buurt in zwang. De naam Kerkstraat komen we een enkele keer in vroeger tijden tegen maar werd vanaf het laatste kwart van de 19^e eeuw frequent gebruikt. De huizen die Tussen de Kerken vormden werden in 2006 gesloopt.

Wimtimmer1@cs.com

Het duikteam van de brandweer Abcoude.

Op 1 april 2008 werd het duikteam van de brandweer van de gemeente Abcoude opgeheven. Na een periode van bijna 26 jaar duiken bij onze brandweer, kwam er een einde aan deze roemruchte afdeling.

Het regionaal bestuur van de brandweer en de betrokken gemeentebesturen kwamen tot de conclusie dat er geen toekomst meer was voor deze specialisatie bij de brandweer omdat er geen duikers genoeg meer waren om dag en nacht paraat te kunnen staan. De taak werd overgenomen door de duikteams van Maarssen en De Ronde Venen.

Eén van de mannen van het eerste uur, Anton Schrikenberg, heeft hierover voor kleine kring een interessant verhaal opgeschreven.

Wij zijn van mening dat dit in bredere kring aandacht verdient. Onderstaand treft u het verhaal aan van Anton. Zijn stuk is langer, omdat er een flink aantal interviews met leden van het duikteam zijn opgenomen. Deze hebben wij helaas niet kunnen opnemen omdat we dan onze Angstelkroniek dubbeldik hadden moeten maken.

Het verhaal van Anton.

Ik vind dat het bijna 26 jaar brandweerdijken

in de gemeente en vaak ook buiten de gemeente Abcoude niet zomaar in de archieven kan verdwijnen.

Daarom deze verzameling van allerlei wetenswaardigheden over wat het duiken nu eigenlijk ingehouden heeft bij de brandweer van onze gemeente.

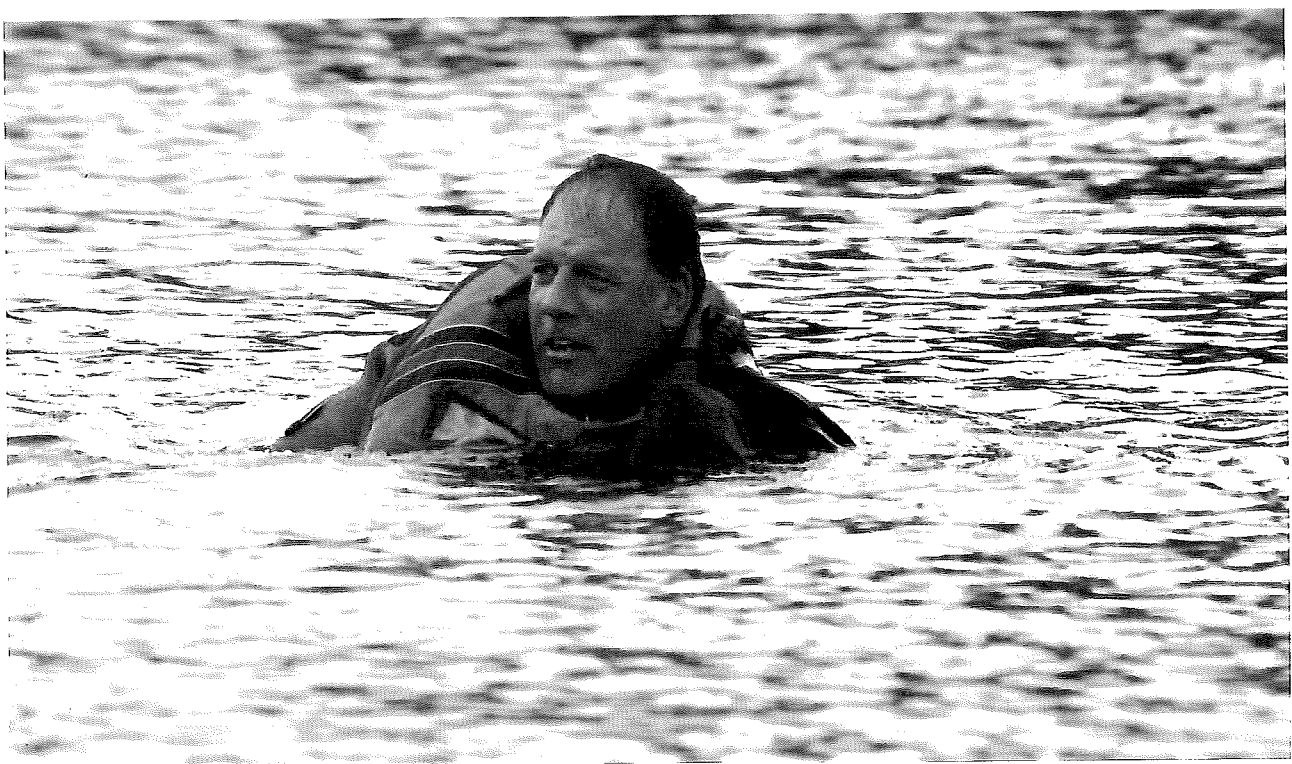
Oprichting van het brandweerdruikersteam.

Ergens in het najaar van 1979 werd er een Japanse man vermist. Hij had een auto gehuurd in Amsterdam.

Een schipper meldde bij de Rijkspolitie, dat hij in het riviertje de Holendrecht nabij het viaduct over de A2 bij Abcoude tegen iets was aangevaren dat onderwater lag. De oppervachtmeester van de Rijkspolitie heeft toen gezorgd dat het "iets", (het bleek de gehuurde auto te zijn), uit het water werd gehaald. De gehuurde auto was leeg! Dan moest waarschijnlijk de vermiste man daar ergens in het water liggen.

Links: Hier begon het in de Holendrecht, bij de kruising met de A2

Auteur Anton Schrikenberg in zijn element.

De politie ging ter plaatse dreggen. Niet zo handig, want met de haak kun je iemand lelijk verwonden. Het dreggen had geen resultaat.

Dezelfde politie heeft toen Piet Dierx, toenmalig ambtenaar in Abcoude en Nigtevecht, tevens brandweerman, benaderd en vroeg hem om raad. Omdat Abcoude zijn persluchtflessen niet zelf kon vullen ging Piet Dierx regelmatig naar de brandweer van Bussum om ze daar te laten vullen. Daar werkte een zekere Piet Bulthuis die veel kontakten bij de marine had en daar bij de beroepsbrandweer werkte. Hij had een aantal duikers onder zich vanuit de Gooien Vechtstreek en dat wist Piet Dierx. Daarom belde de ene Piet, na enige uitleg en toestemming van de opperwachtmeester en de burgemeester van Abcoude, naar de andere Piet met de vraag om met een aantal duikers naar Abcoude te komen.

“De persoon is vermoedelijk wel verdronken na een tijd onderwater te hebben gelegen” zei Piet Bulthuis stoïcijns “wij komen vanavond om 19.00 uur naar Abcoude, zorg jij maar voor een goede opvang en licht ter plaatse”, antwoordde hij.

Zo gezegd zo gedaan. Piet Bulthuis kwam met vijfendertig !!! duikers uit Loenen, Nederhorst den Berg, Vreeland, Bussum, Hilversum en Soest gewapend met een platte boot. Met z'n allen in het water en na drie pogingen onder water, werd het slachtoffer gevonden.

De lichten gingen uit omdat Piet Bulthuis elke duiker geleerd had om een slachtoffer nooit in het gezicht te kijken.

Het gevonden slachtoffer werd met eerbied op de platte boot gelegd en vervoerd richting het huis van de familie van Lookeren. Vandaar met een lijkwagen naar Maria-oord in Vinkeveen gebracht. Het bleek de vermiste man te zijn met een gaatje in zijn hoofd. Vermoedelijk door de dreg.

Enige tijd later zaten een aantal leden van het korps Abcoude na te praten over dit ongeval en vroegen zich af, of het nu niet tijd werd dat Abcoude ook duikers moest gaan krijgen bij de brandweer.

In overleg met de korpsleiding, B en W van Abcoude en Piet Bulthuis is toen besloten duikers op te gaan leiden voor het korps Abcoude. Allereerst moest er een soort proefzwemmen afgenomen worden door Piet Bulthuis. Hij wilde weten of Piet Dierx, Peter Albers en Ad Verbree wel geschikt waren om brandweerdruiker te worden. Na zijn goedkeuring is besloten met de toen tweejarige opleiding te gaan starten en wel op 1 oktober 1979.

Na een seizoen binnenwater en een seizoen buitenwater-opleiding bleven er van de achtentwintig cursisten uiteindelijk maar twaalf over. Het examen was op 4 juni 1982. De drie cursisten uit Abcoude waren geslaagd.

Op die datum begon dus officieel het “brandweerdruiken” binnen het brandweerkorps van de gemeente Abcoude.

Op 1 oktober 1979 startte men met de duikopleiding in Huizen onder leiding van Piet Bulthuis. Hij was een strenge cursusleider. Niet iedereen is geschikt om duiker te worden. Wie na een proefduik in het zwembad proes-tend bovenkomt en niet goed kan zwemmen is vaak niet de meest geschikte om tot duiker opgeleid te worden. Uiteraard hangt dat niet af van één keer, maar het geeft wel een beeld. Met Piet Bulthuis viel niet te spotten. Hij was ook open en direct.

Bovendien is goed kunnen duiken niet het enige criterium. Het moet "tussen de oren" ook kloppen. Het is om de doolie dood geen lolletje, als je in het meestal koude, donkere water naar een slachtoffer of iets anders moet zoeken. Onder water ben je voor een groot deel alléén. Communicatie is er wel, maar beperkt.

Het blijft een erg moeilijk moment om met een slachtoffer geconfronteerd te worden, al dan niet overleden.

Daar moet je tegen kunnen. Er zijn duikers die na een dergelijke confrontatie besluiten te stoppen als duiker.

Duikers zijn ook mensen en elke collega be-grijpt een dergelijk besluit.

De opleiding in het zwembad is speciaal geba-seerd op het vertrouwd raken met je duikappa-ratuur en je lichamelijke conditie. Het resultaat van de oefeningen worden tegenwoordig door middel van tussentijdse toetsen en oefenkaar-ten bijgehouden en is bepalend of er wel of niet examen gedaan mag worden. Voorheen was het examen het enige criterium om als brandweerduiker te kunnen meedraaien. De buitenwater cursus is moeilijker omdat er dan in het open water gedoken moet worden waar men geen zicht heeft, en alles op de tast moet doen.

Vroeger dook men in een zogenaamde "natpak". Dit was een op maat duikpak gemaakt. Wan-neer een duiker te water ging, kwam er een laagje koud water tussen het lichaam en het duikpak. Dit water werd verwarmd door het lichaam. Dat duurde ongeveer 30 seconden. Tegenwoordig mag dit niet meer vanwege het vervuilde water dat nogal eens wordt aange-troffen. Een brandweerduiker duikt vandaag de dag met een zogenaamd droogpak. Een dergelijk pak trekt men over de kleren aan met een daarbij horend onderpak tegen de kou. Je wordt dus niet meer nat en minder snel koud

Geen vogelgelaatmaser maar volgelaatmasker.

onderwater. Samen met het droogpak kwam ook het volgelaatmasker. Dit is een duikmasker dat het gehele gezicht bedekt om aanrakingen met vervuild water tegen te gaan. Niet lang daarna kwam er ook nog een aansluiting aan dit masker om met de duiker zowel boven als onderwater te kunnen praten. Het zogenaamde "volgelaatmasker met communicatie". Dit naar aanleiding van een aantal ongelukken en bijna-ongelukken met brandweerduikers in Nederland. Voor zowel de duiker als degene op de wal, die contact heeft met de duiker, een hele verbetering. Je kunt elkaar nu vertellen wat er gaande is, en als er onder water wat fout gaat, kan de duiker meteen vertellen wat er aan de hand is. Veilig duiken heet dat. Tijdens de opleiding wordt er getraind door middel van een auto te water met daarin een slachtoffer, duiker in nood procedure, het aanpikken van een voertuig onder water, seinlijn-oefeningen, wapen zoeken en om het

geheel compleet te maken moet men na de oefeningen 20 minuten alleen op de bodem blijven liggen, daarbij wetende dat je duikfles bijna leeg is.

Dit met als doel om je ademhaling te beheersen. Dus een soort van stress-beheersing onder water voor de duiker.

Dit zijn de belangrijkste dingen die men moet leren om veilig te kunnen duiken als toekomstige brandweerduiker. Na het behaalde examen begint pas het echte duiken.

Oefenen, oefenen en nog eens oefenen.

Dat zorgt voor getrainde maar ook veilige duikers samen in een duikteam en soms ook in een samenwerkingsverband met andere duikteams.

Onderdeel van de oefeningen

Nadat een duiker zijn brandweerdrukcertificaat heeft behaald volgt het oefenproces. Dit werd jaren gedaan in de Gooi en Vechtstreek onder begeleiding van duikinstructeurs.

Men ging dan op pad met het duikvoertuig naar alle hoeken en gaten in en rond het Gooi. Plaatsen als Hilversum, Muiden, Bussum, Naarden Vesting, Kortenhoef, 's Graveland, Bunschooten, Loosdrecht, Loenen enz. enz. werden dan bezocht om de oefeningen te doen die nodig waren voor verlenging van het brevet.

Elke brandweerdrukcertificaat moet namelijk minimaal

Onderaan de trap van links naar rechts: Marijke van Drie (duikmedisch begeleider) Jan Hendriks (duikmedisch begeleider) Ruud Albers (duikmedisch begeleider) George de Breij (duiker) Leon Pepping (duiker) De drie boven: links Rocha Boucher (duiker) schuin rechts Anton Schrikenberg (duiker en duikploegleider) en geheel boven Ad Verbree (duiker)

10 oefenduiken gedaan hebben met een minimum van 300 duikminuten per jaar om het duikbrevet geldig te houden. Hierbij moet uiteraard de oefenstof in praktijk worden gebracht. Meestal waren de duikers dan een hele avond weg om ongeveer dertig minuten te kunnen duiken! Dat waren wel gezellige avonden met na afloop het welbekende kruidendrankje om weer warm te worden.

Oefeningen in het Amsterdams-Rijnkanaal.

Vaak heeft men dan te maken met scheepvaart die wel doorvaart, maar dan wel gedoseerd en langzaam. Dit omdat Rijks-

waterstaat het scheepvaartverkeer niet stil laat leggen. Alleen bij heel bijzondere gebeurtenissen gebeurt dat wel.

De zuiging van de schepen onder water is enorm. Met voertuig en al wordt je weggezogen door de waterverplaatsing en weer terug gelegd op de bijna oorspronkelijke plek nadat het schip voorbij is. Dit kan wel een meter of vijf zijn. Dat ligt aan de grootte en de diepgang van het schip.

Dit waren erg belangrijke oefeningen omdat er regelmatig waterongevallen waren in die jaren.

Bijzonder was de goede samenwerking met het duikteam uit Loenen.

Het was in de beginperiode een ongeschreven

Wat namen, cijfers en wetenswaardigheden.

De gemeente Abcoude heeft in totaal negen brandweerdrukcertificaten gehad. Dit waren:

Piet Dierx	vanaf 04-06-1982	tot 01-11-1994.
Peter Albers	vanaf 4-06-1982	tot 01-01-1989 en de jaren 1996 en 1997.
Ad Verbree	vanaf 04-06-1982	tot 01-05-2001.
Richard Cahuzak	vanaf 01-07-1989	tot 31-10-1993
George de Breij	vanaf 01-07-1989	tot 15-04-2005.
Anton Schrikenberg	vanaf 05-06-1992	tot 01-04-2008.
Arnold Berkhout	vanaf 08-06-1995	tot 01-10-2000
Leon Pepping	vanaf 29-05-2002	tot 31-12-2006
Rocha Boucher	vanaf 29-05-2002	tot 01-04-2008

regel dat we samen met hen uitrukten bij ongevallen in het Amsterdam-Rijnkanaal. We hadden elkaar dan nodig.

Later zijn de twee duikteams officieel samengevoegd met als naam: Vecht en Venen Oost.

Bijzonder was zeker ook het ijsduiken. Want als het maar even kon werden de duikteams bij elkaar geroepen om een ijsduik te gaan doen. Dan moest er natuurlijk wel ijs liggen. Er werden dan meestal vier wakken in een driehoek, gezaagd met de kettingzaag dit omdat een duiker vanuit een driehoekswak makkelijker het water uit kan komen. De duiker kan dan van wak naar wak zwemmen. Natuurlijk wel, zoals altijd, aangelijnd. Dat waren spannende, maar ook noodzakelijke oefeningen. Je leert dan ook dat vorst invloed heeft op je apparatuur. Menigmaal is er uitgerukt in en rondom de gemeente Abcoude voor schaatsers die onder het ijs waren geraakt met bijna altijd fatale afloop. In de loop van de jaren is veel met nieuwe technieken en materialen geoefend. Soms werden ook nieuwe materialen aangeschaft. Deze werden dan aangeschaft om de veiligheid van de duiker en het behandelen van een slachtoffer te verbeteren.

Na het jaar 2005 is er wat het oefenen betreft veel veranderd.

De duikinstructeurs uit de Gooi en Vechtstreek kwamen niet meer naar de duiklocaties, omdat er gereorganiseerd werd binnen het brandweerduiken en er nieuwe richtlijnen kwamen. De duikinstructeurs gingen de korpsen zonder duikteam instrueren over het samenwerken tussen de brandweerlieden en een aanrijdend duikteam vanuit de regio.

Zowel in de Gooi- en Vechtstreek als binnen de

Brandweer Regio Utrecht werden er ook veranderingen voor het oefenen gemaakt. We mochten toen ons gediplomeerde duikpompkorps alleen overdag in het donker en in stroomgebieden alleen in aanwezigheid van een duikvoerd worden.

Op die manier oefening ging geheel anders dan vroeger. Zo zijn de oefenprogramma's beter afgewerkt, met veel aandacht voor de veiligheid, tendende dat het echt nog steeds is. Oefenen houdt je scherp en is weer anders dan vroeger. Het eerste voertuig voor waterongevallen was de GS-30 uit het jaar 1975 van de firma Besseling uit Abcoude met nummer de Abcoude

Het tweede voertuig was de GS-310FD met bouwjaar 1985. Het duikteam uit Utrecht kreeg een nieuw en groter voertuig. De Mercedes werd van gebruik genomen in Abcoude. Het werd gebouwd te zijn tot duikvoertuig door Henk Beers. De duikers, een duikploeg en een duikassistent. Met nummer de Abcoude 310FD. Vanaf het begin dook men met naamde natpakken en met een duikmasker alleen nog gedoken. De voorschriften van de brandweer voor vervuilde water moe

lijk met dit water in aanraking komen.

Het verplicht duiken met volgelaatmasker deed zijn intrede in 2002 en Leon Pepping en Rocha Boucher waren de eerste en enige duikers van het korps Abcoude die vanaf het begin hiermee zijn opgeleid.

George de Brey en Anton Schrikenberg hebben vanaf 2002 ook met het volgelaatmasker gedoken na een opleiding hiervoor.

In 2005 heeft men met het volgelaatmasker met onderwater communicatie gedoken samen met de duikers uit Loenen.

Vanaf 18-10-2005 zijn de duikteams van Abcoude en Loenen samengevoegd. Ze gingen met de naam Duikteam Vecht en Venen Oost de waterongevallen samen bestrijden tot en met 31-03-2008.

In het begin van het duiken bij de brandweer duurde de duikopleiding twee winterseizoenen. De omschakeling van twee seizoenen opleiding naar een één seizoen opleiding vond plaats in het jaar 2001.

De meeste waterongevallen vanaf 1982 waren auto's die in de Angstel reden. Ook langs de Lange Coupure, maar vooral in het water langs de Rijksstraatweg. In 1985 waren er drie meldingen auto te water op dit traject. Nadat de veel besproken drempels in het wegdek aangelegd waren tussen Abcoude en Loenersloot, zijn er bijna geen waterongevallen meer geweest op deze route.

Eén van de duikers, Age Hellingwerf uit Loenen, die de Japanse man gevonden had in het jaar 1979, weet nog te vertellen dat het op die donderdagavond 21.10 uur was toen de Japanse man gevonden werd. Age zag dit onderwater want het horloge van de man liep toen nog.

Het korps Abcoude had ook vier duikmedische begeleiders ter ondersteuning van het duikteam.

Dit waren: Marijke van Drie, Henk Beers, Ruud Albers en Jan Hendrixx.

Deze deden hun intrede in het jaar 1997.

Deze vier personen gingen vaak met de duikers mee om te oefenen.

Ook in de Gooi - en Vechtstreek .

Anton Schrikenberg
aschrikenberg@online.nl

Fort Abcoude weer bewapend

Over de forten van de Stelling van Amsterdam spreekt men in onze tijd wel eens van een weerloos "verdedigingsmiddel". Dat wil zeggen: er is geen verdediging meer in de vorm van manschappen en kanonnen. De manschappen zijn er nog wel maar dat zijn goedwillende amateurs die forten beheren en in de gaten houden.

Ook Abcoude kent zo'n groep mensen. In de wandelgangen de Fortisten genaamd. Een aantal enthousiaste, veelal oudere dorpsgenoten, die zich in samenwerking met Natuurmonumenten bekommeren om het wel en wee van ons Fort. Zij organiseren 's zomers eenmaal per maand een rondleiding waaraan altijd veel mensen deel nemen. Deze zomer hebben de Fortisten weer een nieuw initiatief gerealiseerd. Bij de vernieuwde fortbrug staat een kanon! Het doet aan de weerloosheid weinig af, maar nu gaat een stukje oude geschiedenis deel nemen aan recente geschiedenis.

Een stukje techniek.

Het gaat om een gietijzeren voorlader. Dat wil zeggen dat de kanonskogel vóór in de loop wordt geduwd. Vooraf is er een dan zakje kruit ingebracht. Via het zundgat wordt het kruit aangestoken en, hop, daar gaat de kogel richting vijand.

Het aardige van ons kanon is dat het vredelievend van aard is. Nooit heeft het met zijn dodelijke lading de vijand belaagd.

Ons kanon is nl. gegoten in 1839. De laatste krijgshandelingen waarbij in ons land werd geschoten, is in de napoleontische tijd. Ons kanon werd in juli van dit jaar aangevoerd vanuit het Fort Uitermeer aan de Vecht bij Weesp. Hierbij ging er nog iets mis. Bij aankomst bleek dat het een zwaar kanon van ca 5 ton was i.p.v. het "lichtere" kanon dat maar drie ton zou wegen. Maar dank zij de inspanningen van de Fortisten en Maatwerk kon omruil vlot geregeld worden.

En dit is dan het kanon.

Het affuit, zo heet dat houten karretje, is van recente datum. Het werd vervaardigd op de werf Batavia in Lelystad alwaar men de nodige kennis en vakmanschap in huis heeft om een goede replica te maken. Voor de kenners onder de lezers nog wat details.

Ons kanon valt onder de categorie vestinggeschut. Voor schepen is het veel te zwaar en voor kustbatterijen weer te klein. Het kaliber bedraagt ca. 175 mm en dat komt overeen met de plaats waar het is gevonden. Fort Uitermeer is van na 1815. Deze nieuwe forten van de waterlinie gebruikten dit kaliber als een soort standaardkanon.

De totale lengte van de gietijzeren loop bedraagt ca. 235 cm. Het kaliber, bij de trompetvormige loop, is ca 175 mm. Het kanon heeft geen trekken en velden, maar wel een serienummer namelijk 621

Navraag bij de kanonspecialisten leert ons dat het geschut met grote waarschijnlijkheid is gegoten bij de geschutsgieterij in Den Haag. Voor 1830 kwamen bijna alle kanonnen uit Luik. Na de afscheiding van België in 1830 droogde deze stroom volledig op.

Aangezien het tot 1839 duurde voordat Nederland formeel de afscheiding erkende is het niet waarschijnlijk dat dit kanon uit Luik komt. Den Haag was de gieterij die het opgevallen gat moest opvangen en is dus hoogstwaarschijnlijk de plaats van productie. Ook wordt Delft als productieplaats genoemd. Later leverde België wel weer kanonnen.

Veel kanonnen zijn in de 20ste eeuw teruggevonden langs kanalen. In die eeuw werden veel kanalen verbreed en de oude kanonnen uit de forten werden langs de kanalen gebruikt als meerpaal. Met de dichte kant naar boven ingegraven in de wal waren het ideale palen om een schip aan vast te leggen.

De bezoekers van het Fort weten dat er boven de hoofdingang een jaartalsteen is gemetseld waarop 1885 staat. Het jaar dat het fort in gebruik werd genomen. Duidelijk is dus dat het kanon niet bij de geschiedenis van het fort behoort. In 1885 waren er al "verfijnde" kanonnen beschikbaar met elevatiemogelijkheden, vizieren, tandwielen en andere moderniteiten. Vanaf 1880 werd het 120 mm kanon ingevoerd.

Toch mogen we blij zijn met deze deels authentieke aanwinst. Het nieuw vervaardigde affuit maakt er een fraai geheel van ofschoon het eigenlijk niet onder vesting geschut behoort te staan.

Wie weet of kinderen die het beklimmen, niet voor het eerst geraakt worden door de vinger van de geschiedenis. En, en wat dacht u van bruidsparen met gevoel voor ironie die een brisante bruidsfoto willen laten maken? Met dank aan dhr. Joep van Hoof en Wil Zaagman van Mars et Historia.

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com

Ditmaal de NH Kerkschappen

In onze Angstelkroniek nr. 30 van dec. 2008 voerden wij de kerkschappen in ons dorp ten tonele. De schrijver wist weinig te melden over dit instituut bij de NH gemeente in Abcoude.

Dank zij ons lid dhr. Bart de Vries kunnen wij toch iets meer vertellen. Wanneer men begon met het inkopen, weiden en verkopen van de schapen is nog onbekend.

Kerkschappen.

Na de oorlog werden de werkzaamheden c.q. de handel gedaan door de Gebr. Gijsen, te

weten Teunis, en Jacobus (Kobus), wonenden aan de Winkeldijk 15. Zij waren behalve boeren ook veehandelaren. Dit deden ze in samenwerking met Ko van den Bosch uit Baambrugge (boerderij Middendorp). Hij was meer handelaar dan boer. De inkomsten, die hij genereerde, waren voor het Groene Kruis, een gezondheidsorganisatie in Baambrugge (de wijkzuster dus).

Uit de verhalen hierover bleek, dat er nogal wat werk aan zat. Inderdaad de schapen moesten gewassen worden en werden met paard en wagen rondgebracht tot in de polder

1957: Met pet en wandelstok Co Gijsen. Zonder pet maar ook met wandelstok Teus Gijsen. Staande met hoed Zadelhoff, veehouder uit Baambrugge.

de Bijlmer toe.

In de jaren zestig liep de animo om kerkschappen te weiden terug. Boeren gingen zich specialiseren. Er werden meer koeien gemolken (de melkmachine kwam) en er werden geen schapen meer gehouden. Toen de Gebr. Gijsen kort na elkaar vrij jong en plotseling overleden, hebben neef Hein (Winkeldijk 42) en ondergetekende nog één jaar een aantal schapen uitgezet.

In het periodiek De kerkklok van de NH gemeente lezen wij in 1971:

Weinig schrijven we eigenlijk over onze kerkschappen. Daarom willen wij deze keer dhr. J. Gijsen eens in het zonnetje zetten. Ieder jaar weer zorgt hij er voor, dat in het voorjaar lammetjes gekocht worden, dat deze worden geweid bij veehouders in onze gemeente en dat de schapen in het najaar worden verkocht. In 1969 zat het een beetje tegen, want er waren wat problemen tussen de RK en NH schapen, hetgeen de opbrengst ongunstig beïnvloedde. Toch leverden de schaapjes ons dat jaar nog fl. 465,-- op. In 1970 ging het een stuk beter en de 19 schaapjes versterkten onze financiële positie met fl. 640,--. Daarom willen wij dhr. Gijsen gaarne danken voor het werk, dat hij ieder jaar weer voor ons doet. Ook in 1971 en volgende jaren hopen we, dat wij weer op zijn medewerking te mogen rekenen, maar ook, dat hij veel gemeentelieden in de agrarische sector bereid zal vinden om één of meer lammeren te weiden en te verzorgen.

Het ziet er naar uit dat er in 1977 gestopt werd met de schapenactiviteiten. De heren van Mourik en de Vries worden bedankt voor het, voor de laatste maal, organiseren van de kerkschappen fokkerij. De Kerkvoogdij is nog wel van plan om iets op te zetten samen met de Rooms katholieken. Maar daar zijn geen sporen van gevonden. De katholieken waren zoals in het eerder genoemde artikel al in 1971 gestopt.

Over de "techniek" van het schapen weiden nog een aantal opmerkingen. De kerkschappen, die werden geweid, waren altijd lammeren. De lammeren kunnen als ze ± 8 weken oud zijn bij hun moeder weggehaald worden (gespeend heet dat). Dat

gebeurt ook heden ten dage nog. Ze worden dan in de zomer vetgeweid. In het najaar zijn ze slachtrijp en worden ze verkocht. De lammeren werden ook allemaal gemerkt met een sneetje in hun oor. Zo waren ze dan later te traceren, als ze terecht kwamen bij een boer, die zelf schapen had.

Omdat boeren in toenemende mate niet happig waren vreemde schapen bij hun eigen schapen te houden, kwam het systeem in zwang om bij de betreffende boer twee lammetjes uit hun eigen koppel te kopen. In feite betekende dit het einde van het instituut "kerkschappen".

Boeren gingen steeds zakelijker denken en gaven uiteindelijk een bedrag en wilden verder geen gedoe. De marges werden ook relatief snel steeds kleiner.

Bart de Vries

Juist voor het ter perse gaan kwam ik nog een aardig stukje tegen over de kerkschappen van de Mannenbroeders in Abcoude. In de uitgave 1906-1981 vijfenzeventig jaar Gereformeerde Kerk Abcoude staat hieromtrent het volgende vermeld:

In 1936 is de bodem van de kas van de Diakonie in zicht. Een oplossing werd gedacht in het houden van kerkschappen. op 27 februari 1938 werd besloten 20 lammeren "aan te schaffen". De gemeentelieden die boer waren, bestemden in het voorjaar een paar van hun lammeren voor de kerk. In het najaar werden deze, inmiddels schaap geworden lammeren, op een terrein bijeen gedreven en verkocht bij opbod en afslag. De R.K.- en Hervormde Kerk deden precies zo. Gezamenlijk vond deze "oecumenische" verkoop plaats. Voor de boeren die geen schapen hadden werden door de kerk een paar lammeren gekocht nadat in het dorp daarvoor een inzameling was gehouden. Het verschil tussen aankoop en verkoop van de schapen was voor de kerk. In 1966 brachten de schapen nog fl 700,- op.

Wim Timmer

Mart Stam, architect en ontwerper

Een bijzondere vondst in Abcoude

In ons depot hebben wij honderden dia's voorhanden. Zonder een inventaris van wat deze dia's voorstellen is zo'n verzameling eigenlijk waardeveloos. We zijn dus bezig met de dia's stuk voor stuk te bekijken en te beschrijven.

Zo bezitten wij drie houten kistjes waarin zo'n 150 zwart/wit dia's met een formaat van 8 x 8 cm zitten. In een van deze kistjes deden wij een bijzondere vondst.

Allereerst iets over Mart Stam. Mart Stam leefde van 1899 tot 1986 en behoort tot het Nederlandse 20^e eeuwse canon van architecten, en industrieel ontwerpers. Zijn achterpootloze buizenstoel uit 1932 wordt nog altijd geproduceerd door de firma Thonet in Duitsland. Een nogal dwarse figuur, die vooral voor de oorlog in Nederland, Duitsland en Zwitserland aan de weg timmerde. Als principieel anarchist weigerde hij in militaire dienst te gaan, hetgeen hem een half jaar cel opleverde. Zijn links georiënteerde levensopvatting bracht hem in landen als Rusland waar hij stedenbouwkundige plannen maakte.

En hier ligt een link met Abcoude. Wij troffen een viertal dia's aan met toekomstige uitbreidingen van het dorp Abcoude. Wij drukken er hiervan één af. Merkwaardig is dat dit plan gedateerd is in 1942, midden in de oorlog. Je zou denken dat het gemeentebestuur van de pas gevormde gemeente

Abcoude andere zaken aan zijn hoofd zou hebben. In het gemeentearchief hebben wij nog geen spoor van deze plannenmakerij kunnen terugvinden. Vaak zijn de notulen van de Raad en B & W een bron van informatie over dergelijke zaken. Maar helaas in de oorlog werden deze notulen niet gemaakt.

Wij zijn benieuwd of er onder onze lezers mensen zijn die hierover iets meer kunnen vertellen. Misschien een bezoekje afleggen aan het NAI (Nederlands Architecten Instituut in Rotterdam?)

Wim Timmer wtimmer1@cs.com

Een van de plannen uit 1943.

Uitbreiding van het dorp Abcoude.